

N:o 39.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum; gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed jemlikt 87 § regeringsformen i nåder föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

Förslag

till

Lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Med upphäfvande af förordningen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 december 1857, förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum den 30 maj 1873 och förordningen angående ändring i bestämmelserna om verkställande af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, den 16 maj 1884, stadgas som följer:

1 §.

Den, som är dömd till straffarbete på fyra år eller kortare tid, skall, der så ske kan, under strafftiden hållas i enrum.

Då straffarbetet verkställs i enrum, varde från strafftiden en fjerdedel afdragen. Uppkommer i sådant afdrag brutet månadstal, varde fjerdedels månad till sju dagar räknad. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.

2 §.

Är någon dömd till straffarbete på viss tid utöfver fyra år, skall han, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

För den tid, straffet sålunda verkställs i enrum, skall från återstående strafftiden afdragas en tredjedel af den tid, fången hållits i enrum. Uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas en tredjedels månad till tio dagar. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, vare lag, som i 1 § sägs.

3 §.

Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

4 §.

Är någon, enligt här ofvan meddelade bestämmelser, till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet, iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år.

5 §.

Den, som undergår straffarbete i enrum, skall sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen består. Utan vederbörandes tillstånd må han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fängelset eller emottaga besök af annan än fångvaktare, vid fängelset anställd läkare eller prest samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsigt eller der, till följd af innehafvande tjenstebefattning, ega tillträde.

6 §.

Fängelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff, i stället för ådömda böter, ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, så vidt ske kan, förvaras i enrum. I detta fall njute fången ej afdrag i den ådömda strafftiden.

Fångens make, föräldrar, barn eller syskon må honom i fängelset besöka; likväl skall anmälan derom förut ske hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämma lämplig tid samt, der han så nödigt aktar, förordna, att under besöken någon af fångbetjeningen bör vara tillstädes.

Af andra än nu nämnda personer och dem, som i 5 § omförmälas, eger fången ej utan tillstånd emottaga besök. Ej heller må han, utan lof

af fängelsets styresman, emottaga eller afsända bref; dock att, der brevet rörer enskilda angelägenheter, sådant lof ej vägras må, så framt brevet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras.

7 §.

Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelsestraff eller sådant straff i förening med fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, vare han berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; dock eger fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej till brottsliga företag missbrukas. Vill och kan fången förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i fängelset allmänneligen består; vare det tillåtet, så vida ordningen eller säkerheten inom fängelset derigenom ej störes.

8 §.

Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelsestraff sammanlagdt, vare fången skyldig verkställa tjenligt arbete, hvarpå tillgång finnes. Ej må han förskaffa sig eller mottaga underhåll eller bekvämlighet utöfver hvad honom vid straffinrättningen består.

9 §.

I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas, samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfängelse och tillsyn derå hörer, gälle hvad derom redan är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 oktober 1892; dock skall straff, som före nämnda dag begynt verkställas, enligt dittills gällande bestämmelser fullbordas.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott torsdagen den 31 december 1891,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.

Departementschefen statsrådet Östergren anmälde i underdånighet: Riksdagens skrifvelse den 9 maj 1880, hvaruti Riksdagen af anförda skäl hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor tiden för straffarbetes fullgörande i cell må kunna utsträckas, äfvensom huruvida ej för dem, hvilka icke utan fara för sitt helsotillstånd kunna underkastas cellstraff, denna straffart kunde mot annan sådan utbytas; i anledning af hvilken skrifvelse underdånigt yttrande den 2 juni 1880 inkommit från Riksdagens justitieombudsman, hvarjemte fängvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen och justitiekanslersembetet afgifvit infordrade underdåniga utlåtanden.

Efter att hafva redogjort för innehållet af handlingarna i detta ärende, anförde departementschefen:

»Då frågan om straffarbets aftjenande i ensamhetsfängelse förut hos oss varit föremål för lagstiftningsåtgärder, har visserligen den uppfattning gjort sig gällande, att detta sätt för berörda straffs verkställighet borde användas i så vidsträckt omfattning, som lämpligen kunde ske; men dels med hänsyn till då befintligt cellutrymme och dels emedan man ännu saknade tillräcklig erfarenhet om fångarnes förmåga att utan skada för själs- och kroppskrafter under längre tid uthärda cellstraffet, blef tiden för straffarbets fullgörande i enrum begränsad så, som gällande författningar i ämnet stadga. Emellertid har, enligt hvad fångvårdsstyrelsen i sitt underdåniga utlåtande vitsordat, erfarenheten numera gifvit vid handen, att, om lämpliga sanitära anordningar vidtagas, ensamhetsfängelset i allmänhet kan af den till straffarbete dömda fången utan fara för hans andliga och kroppsliga helsa uthärdas vida längre tid än den i vår lagstiftning bestämda. På grund häraf och då fångvårdsstyrelsen föreslagit, att tiden för straffarbets undergående i enrum må utsträckas till tre år, för genomförande af hvilken anordning, såsom styrelsen upplyst, redan finnes tillräckligt antal celler, samt detta förslag vunnit understöd af såväl medicinalstyrelsen som justitiekanslersemetet, synes mig tidpunkten nu vara inne att söka tillvägabrinda en lagförändring i det syfte, fångvårdsstyrelsens förslag afser. Derest lagförändringen kommer till stånd, torde likväl i sammanhang med utfärdande af lag i ämnet böra tagas under öfvervägande, huruvida icke, på sätt medicinalstyrelsen och justitiekanslersemetet antydt, vissa föreskrifter kunna blifva erforderliga i ändamål, att öfver enrumsfängelsets inflytande på fångarnes sinnestillstånd utöfvas strängare kontroll än som för närvarande eger rum. Bestämmelserna om straffarbets verkställighet i enrum, hvilka nu återfinnas i förordningarne af den 21 december 1857 och den 30 maj 1873, kunna lämpligen sammanföras i en enda lag, i hvilken jemväl torde böra intagas dels de i förstnämnda förordning befintliga stadganden om verkställighet af ådömdt fängelsestraff, dock med uteslutande af sådana, som numera icke ega tillämplighet, dels ock stadgandena i förordningen den 16 maj 1884 angående ändring i bestämmelserna om verkställande af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats. Då straffarbets fullgörande i enrum innebär skärpning i bestraffningen, anser jag den nya lagen böra, i likhet med nu gällande förordningar, innehålla medgifvande om afkortning i ådömda strafftiden, hvarvid dock, enär inneslutning i enrum otvifvelaktigt är svårast att uthärda under den första tiden, följdriktigheten synes fordra, att hvad i nämnda förordningar är stadgadt beträffande tidpunk-

ten, från hvilken afkortningen tager sin början, ändras derhän, att sådan afkortning medgifves, äfven när straffarbete är ådömdt endast på tre månader eller kortare tid, samt att, då straffarbete är ådömdt för längre tid, afkortningen beräknas till viss del af *hela* strafftiden och icke, såsom nu är förhållandet, endast till en viss del af den tid, som öfverskjuter tre månader. Nu gällande stadganden angående afkortning i strafftiden hafva jemväl visat sig vara i tillämpningen underkastade stridiga meningar, i det att, då tiden för afkortningen skall beräknas olika, allt eftersom straffarbetet är på kortare eller längre tid ådömdt, misstag och förvecklingar ofta yppats vid uträknandet af den dömdes verkliga strafftid; och som, efter min uppfattning, giltiga skäl icke förefinnas för bibehållande af nu stadgade särskilda grunder i fråga om bestämmande af tiden för afkortningens tillgodonjutande, anser jag vid ny lagstiftning i ämnet böra iakttagas, att afkortningen i straffarbetstiden varder beständ efter en och samma grund, oberoende af den längre eller kortare tid, på hvilken straffet blifvit ådömdt.

Hvad angår Riksdagens framställning derom, huruvida icke för dem, hvilka ej utan fara för sitt helsotillstånd kunna underkastas cellstraff, detta straff borde mot annan bestraffning utbytas, lär, med hänsyn till hvad fångvårdsstyrelsen i denna fråga anfört, någon lagbestämmelse derutinnan icke vara af behovet påkallad.»

Departementschefen uppläste härefter ett inom justitiedepartementet upprättadt förslag till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, hvilket förslag finnes under bil. Litt. D. bifogadt detta protokoll.

Slutligen hemställde departementschefen, att Kongl. Maj:t täcktes förordna, att öfver ofvanberörda, inom justitiedepartementet utarbetade lagförslag högsta domstolens yttrande skulle, för det ändamål 87 § regeringsformen angifver, genom note ur protokollet inforas.

Till hvad föredraganden sålunda hemställt täcktes, uppå tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lemna bifall.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

Förslag

till

Lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Med upphäfvande af förordningen angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 december 1857, förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbetes verkställande i enrum den 30 maj 1873 och förordningen angående ändring i bestämmelserna om verkställande af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, den 16 maj 1884, stadgas som följer:

§ 1.

Den, som är dömd till straffarbete på fyra år eller kortare tid, skall, der så ske kan, under strafftiden hållas i enrum eller så kallad cell.

Då straffarbetet verkställs i enrum, varde från strafftiden en fjerdedel afdragen. Uppkommer i sådant afdrag brutet månadstal, varde fjerdedels månad till sju dagar räknad. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.

§ 2.

Är straffarbete ådömdt på viss tid utöfver fyra år, skall, der så ske kan, den dömde vid bestraffningens början hållas i enrum så lång tid, som enligt den i § 1 stadgade grund svarar emot fyra år af den ådömda strafftiden. Derefter skall fången i gemensambetsfängelse aftjena den del af den ådömda strafftiden, som öfverskjuter fyra år.

§ 3.

Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

§ 4.

Är någon, enligt här ofvan meddelade bestämmelser, till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet, iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år.

§ 5.

Den, som är till straffarbete dömd, skall under strafftiden sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädnad eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen består. Utan vederbörandes tillstånd må han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fängelset eller emottaga besök af annan än fångvaktare, vid fängelset anställd läkare eller prest samt de personer, som öfver fängelset hafva uppsigt eller der, till följd af innehafvande tjänstebefattning, ega tillträde.

§ 6.

Fängelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff, i stället för ådömda böter, ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, så vidt ske kan, förvaras i enrum. I detta fall njute fången ej afdrag i den ådömda strafftiden.

Fångens make, föräldrar, barn eller syskon må honom i fängelset besöka; likväl skall anmälan derom förut ske hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämma lämplig tid samt, der han så nödigt aktar, förordna, att under besöken någon af fångbetjeningen bör vara tillstädes.

Af andra än nu nämnda personer och dem, som i § 5 omförmälas, eger fången ej utan tillstånd emottaga besök. Ej heller må han, utan

lof af fängelsets styresman, emottaga eller afsända bref; dock att, der brefvet rör enskilda angelägenheter, sådant lof ej vägras må, så framt brefvet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras.

§ 7.

Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelsestraff eller sådant straff i förening med fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, vare han berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; dock eger fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej till brottliga företag missbrukas. Vill och kan fången förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i fängelset allmänneligen bestås; vare det tillåtet, så vida ordningen eller säkerheten inom fängelset derigenom ej störes.

§ 8.

Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelsestraff sammanlagdt, vare fången skyldig verkställa tjenligt arbete, hvarpå tillgång finnes. Ej må han förskaffa sig eller mottaga underhåll eller bekvämlighet utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås.

§ 9.

I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas, samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfängelse och tillsyn derå hörer, gälle hvad derom redan är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

*Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kongl.
Maj:ts högsta domstol tisdagen den 16 februari 1892.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: SVEDELIUS,
HERNMARCK,
WEDBERG,
ÅBERGSSON,
HERSLOW,
HAMMARSKJÖLD,
CARLSON.

Kanslirådet Carlson föredrog i underdånighet:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 31 december nästlidna år, hvarmedelst, för det ändamål 87 § regeringsformen angifver, högsta domstolens yttrande blifvit infordradt öfver ett inom justitiedepartementet utarbetadt förslag till lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum; varande berörda förslag bifogadt detta protokoll.

Vid granskning af detta förslag framställes inom högsta domstolen följande anmärkningar, nemligen vid

§ 2.

Då den i senare punkten af denna § intagna bestämmelse angående den tid, under hvilken den till straffarbete på viss tid utöfver fyra år dömda skulle efter utståndet cellstraff hållas i gemensamhetsfängelse, vore efter ordalydelsen tillämplig endast i det fall, att den dömda verkligen hölles i enrum hela den tid, som med iakttagande af stadgad afkortning motsvarade fyra år af den ådömda strafftiden, men det kunde inträffa, att ett påbörjadt cellstraff af en eller annan anledning afbrötes, innan det blifvit till fullo aftjenadt, och att fången således komme i gemensamhetsfängelse, då mer af den ådömda strafftiden återstode, än den del, som öfversköte fyra år, hemstälde justitieråden *Svedelius*, *Hernmarck*, *Wedberg*, *Åbergsson*, *Hammar skjöld* och *Carlson*, att denna § måtte ändras så, att den tydligare angåfve grunden för bestämmande af den tid, fången skulle i sist omförmälda fall hållas i gemensamhetsfängelse.

§ 5.

Högsta domstolen ansåg det böra tydligare, än som skett, utmärkas, att de i denna § intagna stadganden endast afse verkställighet af straffarbete, som aftjenas i enrum.

Slutligen ansåg högsta domstolen, att lagen borde innehålla stadgande dels om tiden, från hvilken lagen skall lända till efterrättelse, dels ock derom, att straff, som derförinnan börjat verkställas, skall enligt dittills gällande bestämmelser fullbordas.

Ex protocollo

C. P. Hagbergh.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott torsdagen den 10 mars 1892,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve
LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
Justitieråden: LILJENBERG,
LINDBÄCK.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Östergren anmälde i underdånighet högsta domstolens yttrande öfver det till domstolen remitterade förslaget till lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda yttrande, anförde departementschefen:

»Då högsta domstolens fleste ledamöter funnit det vara önskligt, att i 2 § tydligare, än som skett, utmärkes grunden för bestämmande af den tid, fånge skall hållas i gemensamhetsfängelse i det fall, att påbörjad enrumstraff af någon anledning måst afbrytas, så att fången i enrum aftjenat endast en del af den tid, som motsvarar de fyra första åren af ådömda strafftiden, samt praktiska skäl tala för ett sådant förtydligande, har jag låtit omarbета 2 §. I fråga om beräkning af det afdrag, som för enrumstiden skall ske å den återstående strafftiden, synes mig den i förordningen den 30 maj 1873 härför uppställda regel böra bibehållas. Den är bestämd och tydlig samt står i fullkomlig öfverensstämmelse med motsvarande regel i förslagens 1 §, då nemligen en tredjedel af den *reducerade* strafftid, som aftjenas i enrum, är lika med en fjerdedel af den *ådömda* strafftiden.

Med anledning af hvad högsta domstolen i öfrigt hemställt, har dels en mindre redaktionsjemkning i 5 § vidtagits och dels i slutet af lagen gjorts ett sådant tillägg, som högsta domstolen föreslagit.

I skrifvelse den 14 maj 1890 har Riksdagen anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke någon inskränkning kunde finnas lämplig i nu gällande stadganden om rätt för den, som undergår fängelsestraff, att sjelf förskaffa sig tjenligt arbete; och är såsom skäl för denna framställning anfördt, att nu gällande lagstiftning icke lade hinder i vägen för en person att i fängelset fortsätta en verksamhet, för hvars utöfning på brottsligt sätt han underginge bestraffning, och att ett sådant förhållande uppenbarligen stode i strid med straffets ändamål. Af skrifvelsens innehåll i öfrigt framgår, att med det anförda hufvudsakligen åsyftas det fall, då en tidningsutgifvare, som underginge honom för tryckfrihetsbrott ådömdt fängelsestraff, inom fängelset sysselsatte sig med författande af tidningsuppsatser. Då emellertid frågan, huruvida och i hvad mån fånge, som undergår fängelsestraff, må medgifvas att under strafftiden syssla med utgifvande af tryckta skrifter, berör ett annat område af lagstiftningen än det, hvartill nu förevarande lagförslag hör, och därför lämpligen torde böra göras till föremål för särskild ompröfning, samt nu gällande bestämmelser angående den tillsyn, som fängelsets föreståndare har att utöfva öfver fånges verksamhet inom fängelset, synas fullt betryggande för ordningen och säkerheten derstädes, har jag ansett mig böra i föreliggande lagförslag inskränka mig till att i § 7 upptaga de i berörda hänseende nu gällande bestämmelser; och torde jag få i an-

nat sammanhang för Eders Kongl. Maj:t göra den framställning, hvartill jag kan finna Riksdagens skrifvelse böra föranleda.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes jemlikt 87 § regeringsformen föreslå Riksdagen att i enlighet med det i vissa delar ändrade förslaget antaga lag angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.»

På tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af innehåll bil. A. vid detta protokoll visar.

Ex protocollo

Carl Boheman.
